

עין משפט
נר מצוה

נו:

וְאִין דנין ימים סתם מימים שנאמר בהם חדש. והא דכתיב ובכחה את אציה ואת אמה ירח ימים ודרשין בשילהי החולץ (יבמות דף מח): ירח שלשים ימים שלשים ולא אמר הסם ימים שנים עשר חודש משום דכתיב אלל ירח: **אִי** איהי ניהא אֵה אביה **מאי נפקא איה מינה**. משמע כיון דלא נפקא ליה מינה הוי מרידה ופוחתין מכחובתה ומימה דאטו משום דאין האז רוצה נקוטם הקטנה ככתובתה היא מה פשעה וי"ל דהוא לן למימר יגרשנה בלא כתובה שהרי כתובתה לאז: **בגרה** יום אחד ונתקדשה בו. וא"ת ומתני' דקמני דמשמעה נותנין לה י"צ חודש היכי משכחת לה כיון דאין נותנין לעולם אלל ל' יום בצגרות דמסתמא איירי בנתקדשה כשהיא נערה כמו שדךן שזאס דאסאור לקדש את בתו קטנה ואין פוסקין נמי על הקטנה להשיאה וי"ל דדוקא בצגרה ואח"כ נתקדשה קאמר רב הונא דאין לה אלל ל' יום אלל נתקדשה קודם צגרות יש לה י"צ חודש משעת תביעה וטעמא דכשצגרה קודם שנתקדשה אין לה י"צ חודש דמסתמא הכינה כל תכשיטיה אלל נתקדשה קודם צגרות אינה מקפדת שכבר היא מקודשת: **מאי לאו** כתבועה דבתולא. ולא מני לשנויי אין כתצועה

דבתולה ובשקדישה ואח"כ צגרה דפשיטא ליה דלא לא הוי צגר כתצועה ור"ת מפרש דסתם האי לינשא דצגרה משמע שנתקדשה (ב) בצגר ולא קודם: **תיובתא דרב הונא תיובתא**. תימה דהכא קאי תציובתא ובפ' נערה המאורסה (נדרים דף ע:) אמאי סוגיא סתמא דהש"ס כוומיה דקאמר אמילתיה דרבי אליעזר והאיא דצוגרת ששהמה י"צ חודש] דמיימי לעיל צוגרת בל' יום סגי אימא צוגרת וששהמה ויטונו כרז הונא ונראה לפרש דה"ק צוגרת בל' יום סגי והיכי קמני צמתני' צוגרת ששהמה שנים עשר חודש דמשמע דצוגרת לא סגי לה בשום ענין בלא שנים עשר חודש בל' יום סגי כגון שקדישה לאחר ששהמה י"צ חודש בצגרות ומשני מני צוגרת וששהמה והשתא קמני סתם צוגרת צדדי נערה ששהמה שנים עשר חודש וצדדי אלמנה ששהמה שלשים יום משום דיש צוגרת שדינה כנערה צנים עשר חודש כגון צגרה יום אחד ונתקדשה ויש צוגרת שדינה כאלמנה כגון עמדה י"צ חודש בצגרותה ונתקדשה והשתא אמאי דלא כרז הונא ובפירוש דסוגיא דהסם אין להאריך כאן:

לְקַיֵּם כהן בו. מעשיר לא פריך דלא שכיח שיאלל צצית ישראל וגם אין רגילין להולין תרומה עמהם אלל לקוטות רגילין להשתכר עם ישראל ופעמים מתפרנסים משל

עצמם: **השתא מדידהו ספו** איה בו. ולקיי ישראל צצית כהן לא חיישינן כלל דדוקא מלקיט כהן צצית ישראל הוא דפריך לפי שדך האכסנאי להשקות לצני הכית כדי למאזא חן צענייהם וכשהוא מושיט להם אינו מדקדק מה הוא נותן אלל ללקיט ישראל צצית כהן כשפרנסתו עליו בשעת אכילה מדקדק היטב מה הוא נותן לו:

אף על פי פרק חמישי כתובות

אין האשה אולנה כו'. טעמא מפרש בגמרא (ט) **גב' ואימא**. מאי ימים חודש ועשור עשרה ימים: **יכולין לערב**. מלינשא עד שתגדל: **מימרדא ונפקא**. תמרוד בצעלה שלא תוכל לנסבל ותאלא ותבא אלי עד שתגדל ונמצאתי נריך לתכשיטין אחרים: **להשיאה כשהיא קטנה**. שטורח הוא לה: **אלל פוסקין כו'**.

ודוקא בלא קידושין אלל קידושין בקטנות לא עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה: **נוספין לה שלשים יום כאלמנה**. משעת אירוסין שכיון שצגרה היא מכינה תכשיטין קודם צגרות שאינה רוצה לשהות עוד: **כפצועה**. כאילו תצועה להכין עצמה לנישואין: **דבפולא**. שנים עשר חודש משעת אירוסין: **יפר**. נדריה בלא שותפות דאכ. שמעינן מיניה דצוגרת נמי אינו חייב צמונותיה עד שתשהה צוגרת לסוף שלשים והנערה ששהמה שנים עשר חודש: בעל נמי יהצו ליה רצון וימנא דכתנן צמתני' (ע"א) לפרנס עצמו צצרי חופה: **ולארוסה שלשים יום**. ויש ארוסה שאין נותנים לה אלל שלשים יום ולקמן מפרש לה: **נוספין לה שלשים יום**. משעת אירוסין: **שמה ימוגו לה כוס**. של תרומה: **צנים אציה גרסינן**: **דוכא מייחד לה**. מאחר שהוא זן אותה תמיד מושיאה מצית אציה ומייחד לה מקום שלא תפסיד מוונותיו לתלסם לקרציה: **לקיט**. ששוכרו ללקוט תבואתו: **לקיט כהן**. לקיט שהוא כהן ונשכר לישראל: **משום סימפון**. הוא דאמר ארוסה לא תאלל תרומה עד שיגיע זמן שחייב צמונותיה. ולשון סימפון הוא ציטול כגון שובר המצטל שטר קרוי סימפון ומוס צאשה או צצהמה שמצטל המקח קרוי סימפון. והאל גזור צה שמה ימנא צה מוס ונמצאו קידושי טעות וצטלים ונמצא שאכלה זרה צתרומה: **אי הכי נכנסה לחופה ולא נצטלה**. קס"ד שעדיין אינו מכיר צמוותין צצה ואמאי תני מתני' אפילו למשנה אחרונה עד שתכנס לחופה וכ"ש דקשיא משהגיע זמן דמשנה ראשונה: **מיצדק צדיק לה**. ציד קרובותיו: **סימפון צעבדים ליכא**. אין מומין מצטל מקח: קוביוסטוס

ונתקדשה נותנין לה שלשים יום כאלמנה: הגיע זמן ולא נישאו: **אמר עולא** ידבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שנאמר **ובכהן כי יקנה נפש** (קנין כספו והאי נמי קנין כספו הוא מה טעם אמרו אינה אוכלת שמה ימוגו לה כוס בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחותה אי הכי הגיע זמן ולא נישאו נמי התם דוכתא מייחד לה אלא מעתה לקיט כהן לישראל לא ליכול בתרומה דלמא אתו למיכל בהדיה השתא מדידהו ספו ליה מדידיה אכלי רב שמואל בר אבא רב יהודה אמר משום סימפון אי הכי נכנסה לחופה ולא נבעלה נמי התם מיבדק בדיק לה והדר מעייל אלא מעתה עבד כהן שלקחו מישראל לא ליכול בתרומה משום סימפון (סימפון בעבדים ליכא דאי דאבראי הא קחוי ליה ואי דגואי למלאכה קא בעי ושכסתר לא איכפת ליה (ס) נמצא גגב או קוביוסטוס

ונתקדשה נותנין לה שלשים יום כאלמנה: הגיע זמן ולא נישאו: **אמר עולא** ידבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שנאמר **ובכהן כי יקנה נפש** (קנין כספו והאי נמי קנין כספו הוא מה טעם אמרו אינה אוכלת שמה ימוגו לה כוס בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחותה אי הכי הגיע זמן ולא נישאו נמי התם דוכתא מייחד לה אלא מעתה לקיט כהן לישראל לא ליכול בתרומה דלמא אתו למיכל בהדיה השתא מדידהו ספו ליה מדידיה אכלי רב שמואל בר אבא רב יהודה אמר משום סימפון אי הכי נכנסה לחופה ולא נבעלה נמי התם מיבדק בדיק לה והדר מעייל אלא מעתה עבד כהן שלקחו מישראל לא ליכול בתרומה משום סימפון (סימפון בעבדים ליכא דאי דאבראי הא קחוי ליה ואי דגואי למלאכה קא בעי ושכסתר לא איכפת ליה (ס) נמצא גגב או קוביוסטוס

עצמם: **השתא מדידהו ספו** איה בו. ולקיי ישראל צצית כהן לא חיישינן כלל דדוקא מלקיט כהן צצית ישראל הוא דפריך לפי שדך האכסנאי להשקות לצני הכית כדי למאזא חן צענייהם וכשהוא מושיט להם אינו מדקדק מה הוא נותן אלל ללקיט ישראל צצית כהן כשפרנסתו עליו בשעת אכילה מדקדק היטב מה הוא נותן לו:

קוביוסטוס

שעברו עליה י"ב חודש ונתקדשה נותנים לה ל' יום כאלמנה. (ב) פי' אפי' לא בגרה אלא יום א' נותנים לה ל' יום כאלמנה וא"צ להמתין עד י"ב חודש לפרנסה שמאחר שבגרה אין רצויה לשהות עוד ומשנה שקרוב זמנה לעמוד על פירקה זמנה תכשיטיה. לפיכך נותנים לה ל' יום שהוא כזי לחקן שאר דברים קטנים: הגיע זמן ולא נישאו וכי' אמר עולא ארוסה בת ישראל ד"ת אוכלת בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה נפש קנין כספו ומ"ט אמרו אינה אוכלת פי' הואיל ומה"ת אוכלת גידה שמה ימוגו לה כוס בבית חמי' ותשקה לאחי' ולאחיותי' עי' פתרון זה בשמעתא קמייאת דקידושין א"ה אפילו הגיע זמן ולא נשאו נמי

לכ א מיי פ"ו מהל' תרומות הלכה ג ופי"ח הלכה ז:

ב ב מיי פ"י מהל' אשות הלכה טו סמג עשין מח טוש"ע לה"ע פ" ט סעיף ד:

בא ג מיי פ"ג מהל' אשות הלכה יט ופי"א מהל' גירושין הלכ' א סמג עשין ג טוש"ע שם סימן לו סעיף ח:
בב ד ד מיי פ"י מהל' אשות הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סימן ט סעיף א:

בג ו מיי פ"ו מהל' תרומות הלכה ג:
בד ז ד מיי פט"ו מהל' ממירה הלכה יג יג סמג לאון קט טוש"ע ח"מ פ' נרצ סעיף י':

תוספות רי"ד

דמשהגיע זמן אוכלת בתרומה אבל ב"ד וכו'. כדמפרש טעמא לקמן משום גידה דעולא: נותנין לבתולה י"ב חודש וכו' מנ"מ אר"ח דאמר קרא תשב הנערה אתנו ימים או עשור מאי ימים אי נימא תרי יומא משישתעי אינשי הכי דאמרי תרי יומא ואי לא עשרה יומא אלא מאי ימים שנה דכתיב ימים תהיה גאולתו ואימא ימים חודש דכתיב עד שואמר בהן חודש: אר"ז קטנה בין היא בין אביה יכולין לעכב. פי' שאם נתאורסה יכולים לעכב יותר מי"ב חודש שלא להשיאה לו עד שתגדיל בשלמא אידיה מצי מעכבא ע"י שקטנה היא ותשמיש קשה לה ואם תנשא לו היום ולמחר כשאינה יכולה לסבול תשמיש וטורח הבית המרוד בו עד שיגרשנה ותחזור לביתה ונמצאת צריך תכשיטין אחריים ומפני טבעה זו יש בידה לעכב אלא אביה אי אידי ניהא לה אביה מאי נפקא ליה מינה סבר השתא לא ידעא למחר מימרדא ואחא תפלה עלי: א"ר [אבא] בלבה פחד (או חלשא) [מהשתא וחלשא] קמ"ל. פי' מעכשיו נותנין אל לבה פחד תשמיש וטורח הבית הואיל ומזכירה לה בקוטנה ואימא דאין פוסקין קמ"ל דפוסקין ת"ר המאיר את הבתולה בין שתבעה היא והבעל מעכב בין שתבע הבעל והיא מעכבת נותנים לה י"ב חודש משעת תביעה אבל לא משעת האירוסין ובגה ה"ה כתביעה כיצד בגרה יום א' ונתקדשה נותנים לה י"ב חודש. פי' כבתולה: ולארוסה ל' יום אמר ר"פ ה"ק (ארוסה) בגורת שעברו עליה י"ב חודש בבגרותה ונתקדשה נותנים לה ל' יום כאלמנה. (ב) פי' אפי' לא בגרה אלא יום א' נותנים לה ל' יום כאלמנה וא"צ להמתין עד י"ב חודש לפרנסה שמאחר שבגרה אין רצויה לשהות עוד ומשנה שקרוב זמנה לעמוד על פירקה זמנה תכשיטיה. לפיכך נותנים לה ל' יום שהוא כזי לחקן שאר דברים קטנים: הגיע זמן ולא נישאו וכי' אמר עולא ארוסה בת ישראל ד"ת אוכלת בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה נפש קנין כספו ומ"ט אמרו אינה אוכלת פי' הואיל ומה"ת אוכלת גידה שמה ימוגו לה כוס בבית חמי' ותשקה לאחי' ולאחיותי' עי' פתרון זה בשמעתא קמייאת דקידושין א"ה אפילו הגיע זמן ולא נשאו נמי

^[1] אולי צ"ל פי' ואלה כרז הונא דאסאור לקדש את בתו קטנה

מסורת הש"ס

(א) לעיל מח: קידושין יז.
(ב) [מוספתא דפ"ה].
(ג) מדרש ע: עג.
(ד) קידושין ה. יז. (ה) [יבמות סח].
(ו) [מלת רב נראה דמיומר ועי"ל דשי"י ריש מח: ד"ה אלל לרצ שמואל בר יהודה וכו'] (ז) [קידושין יא. ע"ש צ"צ זצ: ועי' מוס' גיטין פו. ד"ה עד].
(ח) [מוספתא דצ"ב פ"ד].
(ט) [לקמן מח].

—❧—

תורה אור השלם

1. ויאמר אחיה ואמה תשב דעבר אתנו ימים או עשור אחר תלך: בראשית כד נה 2. ואיש כי ימכר בית מושב עיר חוקה ויהיה גאולתו עד הם שנת ממכרו ימים תהיה גאולתו: וקרא כה כט 3. עד חודש ימים: עד אשר יצא מאפכם ויהיה לכם לקרא יגן כי מאסתם את יי אשר בקרבכם ותבבדו קלניו לאמור קמה זה יצאנו ממצרים: במדבר יא כ 4. ובהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו וילדו ביתו הם יאכלו בלחמו: ויקרא כב יא

—❧—

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מלא וכו' שנתקדשה צגרי. י"צ וכן מוכח ממאי דפריך צמוותין מאל דתנא בגמרת ששהמה י"ב חודש י"א ואמר יפר כי דקשה נמי דלמא איירי כשנתקדש קודם שמתגגר:

—❧—

מוסף רש"י

הואיל וחייב בעלה במזונותיה יפר. דמאן דמי כנסתא כרסותו דמי משום סימפון. שמה ימנא צה מוס ומנאלו קידושי טעות. סימפון. כל דגר המצטל דגר קרוי סימפון שלו, כגון שובר הוי סימפון של שטר בשנים אחוץ (צ"מ כ.) ואלן קורא סימפון דגר המצטל את הקידושין או את המקח של עבד (קדושין י.) סימפון בעבדים ליכא. לנטל את המקח, דאי דאבראי הא קחוי ליה. וסבר וקיפל (שם יא.). נמצא גגב. שיהי גגב קודם לכן. גונב ממון (רשב"ם ב"ב צבב.).